

WAGI	NORMA BRANŻOWA	BN-76
	Pomostowe wagi uchyłne Wymagania i badania	5542-03
		Zamiast BN-67/5543-01
		Grupa katalogowa XIII 16

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są wymagania i badania dotyczące pomostowych wag uchylnych.

1.2. Zakres stosowania normy. Wymagania i badania zawarte w normie przeznaczone są przede wszystkim do kontroli gotowych pomostowych wag uchylnych o urządzeniu wskazującym ciągłym ze wskazówką ruchomą przemieszczającą się na tle podziałki nieruchomej.

1.3. Określenia. Pomostowa waga uchylna jest to urządzenie pomiarowe służące do samoczynnego wyznaczania masy towaru umieszczonego na pomoście.

2. PODZIAŁ

W zależności od konstrukcji rozróżnia się dwa rodzaje pomostowych wag uchylnych:

- wolnostojące,
- fundamentowe.

3. WYMAGANIA

3.1. Obciążenie

3.1.1. Obciążenie wagi - powinno być podane na podzielniki wagi i wyrażone w jednostkach masy.

3.1.2. Urządzenie tarujące - zakres równoważenia tary nie powinien być większy jak $1/2$ maksymalnego obciążenia wagi.

Wagi mogą być wykonane bez lub z urządzeniem do ważenia tary.

3.2. Kształt i wymiary - wg dokumentacji konstrukcyjnej dla danego rodzaju wagi i zatwierdzonego typu.

Wymiary nietolerowane wykonać w tolerancji IT14 wg PN-66/M-02139.

3.3. Materiał

3.3.1. Elementy układu dźwigniowego - powinny być wykonane z następujących metali: stal, żeliwo, stopy miedzi, stopy aluminium.

3.3.2. Panewki i noże - powinny być wykonane ze stali lub odpowiednich minerałów (agat, korund). Twardość części roboczej panewki powinna być wię-

ksza od twardości części roboczej noża nie mniej jak 1 HRC i nie więcej jak 6 HRC. Minimalna twardość noży 58 HRC.

3.3.3. Przyrząd uchylny - powinien być wykonany ze stali, żeliwa, stopów miedzi i stopów aluminium.

3.3.4. Pozostałe części wagi - powinny być wykonane z materiałów wg dokumentacji konstrukcyjnej.

3.4. Konstrukcja

3.4.1. Konstrukcja pomostowej wagi uchyłnej - powinna wykluczać możliwość przypadkowego rozregulowania wagi i zapewnić właściwe działanie zgodnie z jej przeznaczeniem.

3.4.2. Urządzenie zerujące (tarownik) - powinno zapewnić regulację do 4% wartości obciążenia maksymalnego pozwalając na ustawienie wskazówki na zero (0).

3.4.3. Tłumik wahań - powinien całkowicie wytlumaczyć wagę po 3 ÷ 5 pojedynczych wahań.

3.4.4. Wskaźnik poziomu - wagi wolnostojące powinny mieć wskaźnik poziomu umieszczony w widocznym miejscu i być trwale połączony z konstrukcją.

3.4.5. Urządzenie wskazujące - powinno zapewnić wyraźną i jednoznaczną obserwację wskazania wagi w normalnych warunkach jej użytkowania.

Wynik ważenia powinien być wyrażony w jednostkach masy.

3.4.6. Wartość działki - dla 3 klasy dokładności wg tabl. 1.

Tablica 1

Klasa dokładności wagi	Nazwa	Wartość działki d	Liczba działek	
			min	max
3	średnia	$0,1 \text{ g} \leq d \leq 1 \text{ g}$	50	
		$1 \text{ g} < d \leq 5 \text{ g}$	200	
		$5 \text{ g} < d \leq 10 \text{ kg}$	500	10 000
		$10 \text{ kg} < d$		

Wagi uchyłne klasy o dokładności 3 mogą być stosowane we wszystkich dziedzinach gospodarki narodowej.

Zgłoszona przez Zjednoczenie Przedsiębiorstw Produkcji Maszyn i Urządzeń Handlowych
Ustanowiona przez Dyrektora Zjednoczenia Przedsiębiorstw Produkcji Maszyn i Urządzeń Handlowych dnia 12 lutego 1976 r.
jako norma obowiązująca w zakresie produkcji od dnia 1 lipca 1976 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 7/1976 poz. 23)

3.4.7. Maksymalne i minimalne obciążenie wagi - w zależności od wartości działki wg tabl. 2.

Tablica 2

Klasa dokładności wagi	Wartość działki d	Obciążenie	
		max	min
3	$d \leq 1 \text{ g}$		10 d
	$1 \text{ g} < d \leq 20 \text{ g}$	$\text{max} \geq 20 \text{ g}$	20 d
	$50 \text{ g} \leq d$	$\text{max} \geq 25 \text{ kg}$	50 d

3.4.8. Podzielnia. Długość działki elementarnej i szerokość kresk na podzielni powinna być stała. Długość działki elementarnej (i) w mm powinna być obliczona wg wzoru $i = (L + 0,5)i_0$ w którym:

i_0 - minimalna długość działki elementarnej w mm; dla klasy 3 $i_0 = 1,25 \text{ mm}$,

L - odległość, z jakiej obserwuje się podzielną.

Szerokość kresk powinna wynosić $0,1 \div 0,2$ długości działki elementarnej (i).

3.4.9. Wskazówka. Koniec wskazówki nie powinien być szerszy od kresk podziałki.

Odległość między wskazówką i powierzchnią podzielni nie powinna być większa niż długość działki elementarnej i nie powinna przekraczać 2 mm.

Przemieszczenie wskazówki poza krańce podziałki powinno być możliwe co najmniej o 4 długości działki elementarnej.

3.5. Wykonanie

3.5.1. Granice błędów - w zależności od obciążenia wg tabl. 3.

Tablica 3

Klasa dokładności wagi	Granice błędów	Obciążenie Q	
		wzrastające	malejące
3	$\pm 0,5 e$	$\text{min} \leq Q \leq 500 e$	$500 e \geq Q$
	$\pm 1 e$	$500 e < Q \leq 2000 e$	
	$\pm 1,5 e$	$20000 e < Q$	

e - wartość działki legalizacyjnej przyjętej dla wyrażenia granic błędów równa d .

3.5.2. Noże powinny być osadzone w dźwigniach sztywno, aby niemożliwe było ich przestawienie podczas pracy.

3.5.3. Pobudliwość wagi powinna być taka, aby ostrożna zmiana obciążenia wagi o masę równą $1,2d$ spowodowała zmianę wskazania o co najmniej $1d$ przy obciążeniu $0, 1/4, 1/2$ i 1 zakresu obciążenia wagi.

3.5.4. Powierzchnie zewnętrzne - nie powinny mieć widocznych wgnieć, ugięć, skałeczeń itp. uszkodzeń.

3.5.5. Powłoki lakiernicze powinny być wykonane: wewnętrzne w 2 klasie, a zewnętrzne w 4 klasie wg PN-64/M-06000.

3.5.6. Powłoki galwaniczne nie powinny mieć widocznych zarysowań, złuszczeń, plam i śladów korozji.

3.6. Oznaczenia. Na wadze powinny być umieszczone w sposób widoczny i trwałe co najmniej następujące oznaczenia:

- nazwa lub znak wytwórni,
- numer fabryczny,
- rok produkcji,
- znak typu,
- oznaczenie klasy dokładności,
- wartość obciążenia minimalnego i maksymalnego,
- wartość działki elementarnej.

3.7. Sprawdzenie metrologiczne. Każda waga przed wysłaniem z zakładu produkcyjnego powinna być sprawdzona przez pracownika Urzędu Miar i odczołowana.

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Mechanizmy pomostowych wag uchylnych powinny być przed pakowaniem do transportu unieruchomione.

Opakowanie powinno zabezpieczać wagę przed uszkodzeniami mechanicznymi i opadami atmosferycznymi. Opakowanie należy tak wykonać, aby umożliwić łatwe przenoszenie, składowanie i przewożenie. Na opakowaniu powinny być umieszczone trwałe napisy wg 3.6a) i b) oraz znaki: produkty tłukące się, góra nie przewracać, tu otwierać wg PN-67/0-79252.

4.2. Przechowywanie. Wagi powinny być przechowywane w pomieszczeniach suchych, krytych, zabezpieczających od wpływów atmosferycznych w temperaturze $-10 \div +40^\circ\text{C}$ i przy wilgotności względnej/80%.

Niedopuszczalne jest składowanie w tym samym pomieszczeniu substancji wpływających korodująco na części składowanych wag.

4.3. Transport. Wagi powinny być transportowane w opakowaniach w sposób zabezpieczający przed uszkodzeniami mechanicznymi i opadami atmosferycznymi.

5. BADANIA

5.1. Badania. Każda waga podlega badaniom.

Potwierdzeniem przeprowadzonych badań powinno być świadectwo wystawione przez Kontrolę Jakości.

5.2. Rodzaje badań. Pomostowe wagi uchylne należy poddać następującym badaniom:

- sprawdzenie materiałów (3.3),
- sprawdzenie obciążenia oraz kształtu i wymiarów (3.1.1, 3.1.2, 3.2),
- sprawdzenie konstrukcji wagi uchylnej i osadzenia noży (3.4.1, 3.5.2),
- sprawdzenie urządzenia zerującego (3.4.2),
- sprawdzenie tłumika wahań (3.4.3),
- sprawdzenie wskaźnika poziomu (3.4.4),

- g) sprawdzenie urządzenia odczytowego (3.4.5),
- h) sprawdzenie wartości działki, maksymalnego i minimalnego obciążenia, podzielnicy i wskazówki (3.4.6, 3.4.7, 3.4.8, 3.4.9),
- i) sprawdzenie wartości błędów i pobudliwości wagi (3.5.1, 3.5.3),
- j) sprawdzenie powierzchni zewnętrznych, powłoki lakierniczej i pokrycia galwanicznego (3.5.4, 3.5.5, 3.5.6),
- k) sprawdzenie oznaczenia (3.6),
- l) sprawdzenie metrologiczne (3.7).

5.3. Opis badań

5.3.1. Sprawdzenie materiału. Zgodność materiałów z normą sprawdzić na podstawie dokumentów dostarczonych przez dostawcę. Badanie twardości noży i panewek należy przeprowadzać wg PN-74/H-04355.

5.3.2. Sprawdzenie kształtu i wymiarów. Należy przeprowadzać za pomocą narzędzi pomiarowych o odpowiedniej dokładności.

5.3.3. Sprawdzenie obciążenia. Sprawdzać odważnikami obciążając wagę od 0 do max. Wskazówka powinna wskazać na tarczy obciążenie równe przyłożonemu na pomoście z uwzględnieniem granicy błędów. Urządzenie do ważenia tary sprawdzać tak, jak wagę.

5.3.4. Sprawdzenie konstrukcji i osadzenie noży. Przeprowadzić przez oględziny.

5.3.5. Sprawdzenie urządzenia zerującego. Przeprowadzić przemieszczając tarownik z jednego położenia skrajnego w drugie.

5.3.6. Sprawdzenie tłumika wahań przeprowadzić przez kilkakrotne szybkie wprowadzenie wagi z położenia równowagi.

5.3.7. Sprawdzenie wskaźnika poziomu przeprowadzić wzrokowo, pęcherzyk powietrza przy ustalonej wadze w poziomie powinien znajdować się w środku poziomnicy.

5.3.8. Sprawdzenie urządzenia wskazującego (odczytowego) przeprowadzić przez oględziny.

5.3.9. Sprawdzenie wartości działki maksymalnego i minimalnego obciążenia, podzielnicy i wskazówki przeprowadzić przez oględziny.

5.3.10. Sprawdzenie granicy błędów i pobudliwości przeprowadzać odważnikami kontrolnymi rzędu III.

5.3.11. Sprawdzenie powierzchni zewnętrznych, powłoki lakierniczej i pokrycia galwanicznego przeprowadzić przez oględziny zewnętrzne oraz:

a) sprawdzić powłokę lakierniczą na przyczepność do podłoża za pomocą noża krążkowego wg PN-73/C-81531 oraz sprawdzić grubość powłoki za pomocą ołówka magnetycznego.

b) Sprawdzenie pokrycia galwanicznego należy przeprowadzać metodą nieniszcząca wg PN-67/H-04623.

5.3.12. Sprawdzenie oznaczenia przeprowadzić przez oględziny.

5.3.13. Sprawdzenie metrologiczne ostateczne przeprowadza pracownik Urzędu Miar wg Zarządzenia Nr 130 Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacji i Miar.

6. OCENA WYNIKÓW BADAŃ

Wagę należy uznać za zgodną z wymaganiami normy, jeżeli przeszła przez wszystkie badania wg 5.2 z wynikiem dodatnim.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę - Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Wag, Lublin.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-67/5543-01

- a) normę opracowano wg nowych przepisów metrologicznych wydanych w 1973 r. przez Polski Komitet Normalizacji i Miar,
- b) układ normy dostosowano do PN-73/N-02001, PN-73/N-02002,
- c) rozszerzono wymagania i badania dostosowując normę tylko do wag o odczycie ciągłym.

3. Normy i dokumenty związane

- PN-73/C-81531 Wyroby lakierowe. Określanie przyczepności powłok do podłoża oraz przyczepności międzywarstwowej
- PN-74/H-04355 Próba twardości metali sposobem Rockwella. Skala B i C
- PN-67/H-04623 Powłoki metalowe i konwersyjne. Pomiar grubości metodami nieniszczącymi

PN-66/M-02139 Odchyłki warsztatowe wymiarów swobodnych

PN-64/M-06000 Pokrycia lakierowe na podłożu żeliwa i stali.

Wytyczne ogólne projektowania i oceny wykonania

PN-67/O-79252 Produkty w opakowaniach transportowych. Znaki i znakowanie. Wymagania podstawowe

Zarządzenie Nr 130 Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacji i Miar z dnia 17 września 1973 r. w sprawie ustalania przepisów o wagach uchylnych ogólnego przeznaczenia (3.672/2).

Zarządzenie Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacji i Miar z dnia 6 listopada 1972 r. w sprawie określenia narzędzi pomiarowych podlegających obowiązkowi legalizacji oraz warunków zgłaszania tych narzędzi do legalizacji (Monitor Polski Nr 53 poz. 284).

4. Autor projektu normy - inż. Stanisław Klepcarz.